

Kentsel Yeşil Alanlara Yönelik Ekolojik Farkındalık: Tekirdağ Örneği

Ash Korkut¹, Tuğba Kiper¹ ve Tuğba Üstün Topal¹

¹Namık Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Türkiye

Özet

Günümüzde çevre sorunlarının çözümünde bireylerin konuya ilişkin farkındalıkları ve buna yönelik önlem alması önemli bir adımdır. Buradan yola çıkılarak, bu çalışmada; insanın sağlıklı yaşamı ve yaşam kalitesi için mutlak gerekli olan kentsel yeşil alanların ekolojik yararlarına ilişkin kent halkının farkındalığını ortaya koymak amaçlanmaktadır. Çalışmada, Tekirdağ Süleymanpaşa ilçesinde yaşayan kent halkına, dört bölümden oluşan anket tekniği uygulanmıştır. Anket sonuçları dört ayrı bölüm halinde analiz edilerek değerlendirilmiştir. Anket analiz sonuçlarına göre; halk sağlığı ve yaşam kalitesi bakımından kentteki yeşil alanların önemi ile kent insanının yeşil alanların ekolojik faydaları konusundaki farkındalıkları tartışma yoluyla tespit edilmiştir

Anahtar Kelimeler: Kent, yeşil alan, ekolojik fayda, farkındalık, Tekirdağ

Ecological Awareness for Urban Green Areas: Tekirdağ Example

Ash Korkut¹, Tuğba Kiper¹ and Tuğba Üstün Topal¹

¹Namık Kemal University, Faculty of Fine Arts, Design and Architecture Department of Landscape Architecture
Tekirdag, Turkey

Abstract

Today, awareness of individuals in the solution of environmental problems and taking precautions against these problems is an important beginning. From this judgment, this study is aimed to reveal city people's awareness on the ecological benefits of urban green spaces which absolutely necessary for the healthy life and quality of life. In this study, a survey technique four-part was applied to the people of the city living in Tekirdağ Süleymanpaşa district. The survey results were analyzed and evaluated in four separate sections. According to the survey analysis results; In terms of public health and quality of life, the importance of the green areas in the city and the awareness of the urban people about the ecological benefits of the green areas were determined by discussion.

Keywords: City, green area, ecological benefit, awareness, Tekirdağ

1. Giriş

İnsanların toplum olarak bir arada yaşamaları gereğinin bir sonucu olarak ortaya çıkmış olan “kent” adı verilen yerleşimler, tarih boyunca insanlar arasındaki ilişkileri, sosyal, kültürel değişimleri içeren, demografik ve ekonomik açıdan farklılık gösteren fiziksel yaşam mekanları olmuştur [1]. Sürekli gelişme içinde bulunan kentler; arazi kullanımının ve nüfusun en yoğun olduğu, toplumun, yerleşme, barınma, çalışma, eğlenme gibi gereksinmelerinin karşılandığı insan etkisinin en fazla olduğu yerleşme birimleridir [2]. Kent, sadece bir takım bina kitlelerinden, caddelerden, araç ve insanlardan ibaret olan bir yaşam merkezi olarak düşünülmemeli, doğadan aldığı her şeyi değiştiren, hatta en yakın çevresinden bile farklı kentsel bir iklim yaratabilen büyük bir mekân şeklinde tanımlanmalıdır [3]. Kentlerde sanayinin gelişmesi ile birlikte üretim merkezlerinde çalışmak üzere kırdan kente giderek artan göç, konut, ulaşım, ticari amaçlı kullanımlar, fosil yakıt tüketimi, ormansızlaşma, yanlış arazi kullanımı, atmosfere salınan sera gazlarından kaynaklanan kirlilik, üretim ve tüketim baskıları bu alanları çevresel sorunların yoğunlaştığı alanlar hâline getirmektedir [4]. Kentleşme; insanlar için sosyal ve kültürel bazı yararlar sunarken, diğer taraftan suni ve sağlıksız bir çevrede yaşama zorunluluğu oluşturmaktadır [5]. Kentsel çevre sorunlarının olumsuz etkilerini azaltarak, yaşam kalitesini artıran, insanların bedensel ve ruhsal yönden yenilenmesine olanak sağlayan kentsel açık ve yeşil alanlar kent dokusunun önemli temel elemanlarından birisidir. Kurdoğlu vd. (2011)’ne göre; kent ekosistemi içerisinde doğru kurgulanmış açık yeşil alan sistemleri sayesinde; kent ısı adası ve iklimi kontrol edilebilir, kent insanları sosyal, psikolojik ve rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayabilir ve doğa farkındalığı kazanabilirler. Tarihi ve kültürel karakteristiklerin dahil olduğu sistemler yaratılarak kenti-kıra, kır-kente taşımak mümkündür [6].

Günümüzde kentlerin plansız gelişimi, açık ve yeşil alanların yerini giderek betonlaşmanın alması, kentsel açık-yeşil alanların önemi daha da artırmaktadır. Açık ve yeşil alanlar, insan ile doğa arasında bozulan ilişkinin dengelenmesinde, kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesinde önemli bir konuma sahiptir. Önder ve Polat (2012), açık ve yeşil alanlar üzerinde çok ciddi durulması gerektiğini, özellikle yerel yönetimlerin, konu ile ilgili yapılan araştırma sonuçlarını dikkate alarak bu kaynak değerlerini koruması ve geliştirmesinin çok önemli olduğuna işaret etmektedir [7].

Kentlerdeki her yeşil alan aynı zamanda bir açık alan özelliği taşıdığından, kentsel açık ve yeşil alanların başlıca işlevleri şu şekilde özetlenebilir [8,9,10]. Kentsel açık ve yeşil alanlar, kitle-boşluk ayarlaması ile kentin fiziksel yönden dengesini sağlar. Kent içinde boşluklar oluşturmak suretiyle ışık girişi, hava sirkülasyonu ile temiz ve serin hava akımı sağlar. Araç trafiğini, yaya, rekreasyon ve yerleşim alanlarından ayırarak sirkülasyonu yönlendirerek insanlar için güvenli bir ortam oluşturur. Mimari elemanlar için de yerleşme alanı temin ederek teşhirlerine imkan sağlayarak estetik bir düzen yaratır. Gürültüyü, tozu, kirli havayı absorbe eder. Yapılan çalışmalar, ağaçların ve yeşil alanların havayı filtrelemede önemli rol oynadığını, yeşil alanların olduğu bölgelerde polen dışında toz oluşumlarının görülmediği belirlenmiştir. Kentlere mikroklimatik özellikler kazandırırken, yapı kitlelerini ve diğer tüm unsurları organik bir düzen içinde bir araya getirir. Kentlerde yoğun yapısal elemanlar ve insan boyutunu aşan bina yığınlarının ezici baskısı altında kalan insanla çevresi arasında ölçü yönünden denge kurar. Açık ve yeşil alanlar bu dengeyi, bina

*Corresponding author: Doç. Dr. Tuğba KİPER Adres: Namık Kemal Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 59030, Tekirdağ / Türkiye. E-mail: tkiper@nku.edu.tr, Telefon: +902822502924

kitlelerinin insan üzerindeki baskısını hafifleterek, insan-plastik unsur ilişkisini uygun bir ölçü içine getirerek yapar.

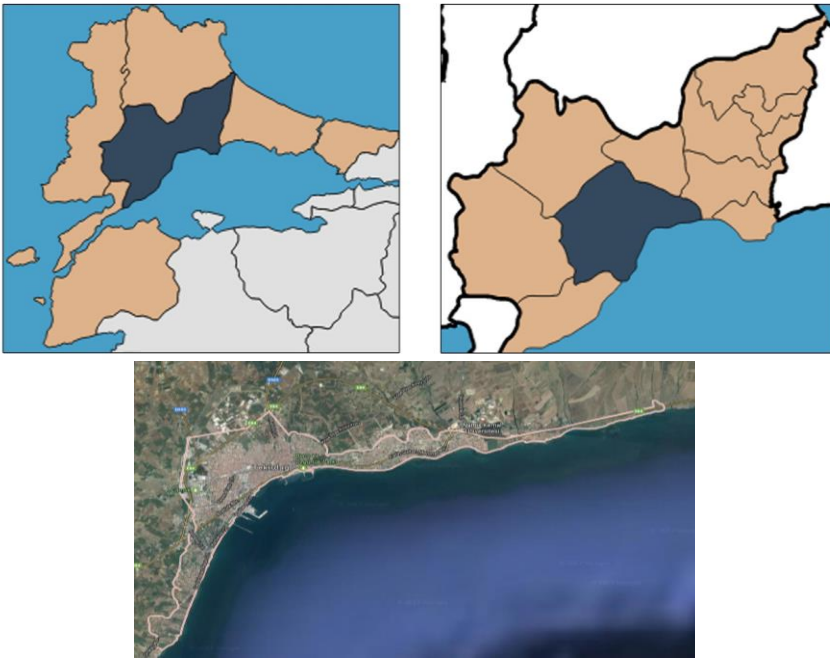
Kentsel yaşamın sürdürülebilirliği açısından, yeşil alanların özellikle ekolojik işlevleri giderek daha iyi anlaşılmaktadır. Uslu (2007)'ya göre; uygun ekolojik koşullarda yetişen bir ağaç yılda 10 insana yetecek kadar oksijen üretmektedir. 150 m² yaprak yüzeyi olan bir ağaç, her yıl bir insana yetecek kadar oksijen üretmektedir. 25 m yükseklikte ve 14 m çapındaki bir ağaç saatte 0,960 kg su, 2,352 kg karbondioksit tüketirken; 1,712 kg oksijen ve 1,699 kg kuru madde üretmektedir. Ayrıca, terlemeyle yılda 10 m³ su tüketmektedir. Pamay (1978)'a göre; olgun yaşta bir kayın ağacı 1 saatte 2350g CO₂ kullanmakta, 1710g O₂ üretmektedir. 2350 g karbondioksit 10 ailenin (yani 40–50 kişinin) 1 saatte çıkardığı karbondioksite, oksijen ise 3 kişinin bir günlük oksijen ihtiyacına eşittir. Çepel (1988), ağaçların mevcut yaprak ağırlığının 5–10 katına kadar toz tutabildiğini belirtmektedir. Bolund vd., (1999) tarafından, filtreleme kapasitesinin yaprak alanının artmasıyla arttığı, bu etkinin ağaçlarda çalılar ve çim alanlara göre daha fazla olduğu, koniferlerin yaprak alanlarının fazlalığından dolayı yaprak döken ağaçlara göre daha fazla havayı temizleme kapasitesine sahip olduğu bildirilmiştir [7]. Kentsel yeşil alanlar, kentlerde yoğun yapılaşma, koyu renkli asfalt, çatı, cam gibi döşeme ve yüzeylerin gün içinde güneşten gelen enerjiyi depolayarak gece de yansıtarak kentin kırsal çevreye göre daha fazla ısınmasına yol açan “kentsel ısı adası” etkisinin azaltılması açısından da değer taşımaktadır [4]. Güneşten gelen ışınların, atmosfere girdikten sonra, tekrar uzaya yansıtılmasını kentsel alanlarda oldukça fazla oranda bulunan CO₂ gibi kirletici gazlar engellemektedir. Ağaçlar, bu CO₂ gazı içerisindeki karbonu alarak odun dokularında selüloz olarak depolamakta ve oksijeni tekrar atmosfere bırakarak havanın temizlenmesinde etkili olmaktadır [11].

Günümüz iletişim teknolojileri, kamusal ilişkilerin herhangi bir fiziksel mekana ihtiyaç duymaksızın sanal ortamlarda gerçekleşmesini sağlamaktadır. Kamusal mekanda tesadüfi oluşan karşılaşmalar ve sosyal iletişim, artık iletişim araçları ile önceden planlanmakta, kimin kiminle tanışacağı ve ne tür aktiviteler yapacağı önceden belirlenmektedir. Ward-Thompson (2002)'nin bu kuramına göre kentsel açık mekanlar ve parklar, geçmişe göre daha çok kullanılacaktır. Yeni teknolojiler, geçmişten günümüze devam eden alışkanlıklar ve istekler ışığında açık ve yeşil alanları yeniden şekillendirecek, kültürel ve bilimsel anlayışın değişmesiyle yeni alan kullanımları ve mekan tarifleri ortaya çıkacaktır [12].

Teknolojik gelişmeler (sosyal medya, online alışveriş vs.), yoğun iş temposu gibi sebeplerle günün büyük kısmını kapalı alanlarda geçiren kent halkının sosyalleşmeye ve doğayla buluşmaya olan gereksinimi gün geçtikçe artmaktadır. Diğer taraftan, çevre sorunlarının çözümünde bireylerin konuya ilişkin farkındalık geliştirmesi ve buna yönelik önlem alması da önemli bir adım olarak görülmektedir. Buradan yola çıkılarak, bu çalışmada; insanın sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için mutlak gerekli olan kentsel yeşil alanların ekolojik yararlarına ilişkin Tekirdağ kent halkının bakış açısını ve farkındalıklarını ortaya koymak amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Araştırma alanı olarak Tekirdağ kent merkezi olan Süleymanpaşa İlçesi seçilmiştir. Tekirdağ, Türkiye'nin kuzeybatısında, Marmara Denizi'nin kuzeyinde ve tamamı Trakya topraklarında yer alan üç ilden biri olup, 6313 km² yüzölçümüne sahiptir. Tekirdağ ili, Türkiye'de iki denize kıyısı olan 6 ilden biridir. Tekirdağ; doğudan Silivri ve Çatalca ilçeleriyle, kuzeyden Kırklareli iline bağlı Vize, Lüleburgaz, Babaeski ve Pehlivanköy ilçeleriyle çevrili olup, Kuzeydoğudan Karadeniz'e 1.5 km.lik bir kıyısı bulunmaktadır (Şekil 1). Trakya-Kocaeli Penepleni üzerinde bulunan Tekirdağ il topraklarının yeryüzü şekilleri bakımından % 75.2'si platolar, % 15.5'i ovalar, % 9.3'ü dağlarla kaplıdır. Genel olarak yüksek dağlar, dik yamaçlar ya da vadiler yoktur. Marmara Denizi boyunca akarsularca taşınmış alüvyonlarla kaplı kıyı ovaları vardır [13].

Şekil 1. Tekirdağ ili ve Süleymanpaşa ilçesi [13].

Türkiye'nin en eski yerleşim merkezlerinden birisi olan, 2012 yılında Büyükşehir statüsüne geçmiş olan Tekirdağ; coğrafi konumu, doğal, kültürel özellikleri, sosyo-ekonomik koşulları nedeniyle en çok göç alan illerin başında gelmektedir. Hızlı nüfus artışına bağlı olarak konut talebinin artması, kent içinde arsa değerlerini yükseltmiş, bu da hızlı ve sağlıklı bir kentsel gelişmeye yol açmıştır. Başta tarım alanları, dere yatakları, yeşil alanlar, vadi tabanları olmak üzere, ekolojik açıdan önem taşıyan ve korunması gereken ve yerleşmeye uygun olmayan alanlar yerleşme baskısı altında kalmıştır [14]. Araştırmada, Tekirdağ kent merkezinde yaşayan halk; kent içinde yer alan yeşil alanların, estetik ve görsel değerinin ötesinde, kendi yaşam kalitesi ve geleceği için ne derece önem taşıdığıнын, ekolojik açıdan sağladığı yararların farkında mı? Bu alanların mutlak korunması ve daha da artırılması gerektiğinin bilincinde mi?" sorularına cevap aranmıştır.

2.2. Yöntem

Çalışma; kapsam ve yöntemin belirlenmesi, çalışma alanı ve konu ile ilgili bilgilerin toplanması, anket sorularının hazırlanması, anketin uygulanması ve verilerin değerlendirilmesi aşamalarından oluşmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket soruları, literatürde yer alan çevresel farkındalık ölçeklerinden harmanlanarak yazarların özgün uyarlamasıyla oluşturulmuştur [15]. Örnek büyüklüğünün belirlenmesinde, $n = Z^2 \cdot NPQ / ND^2 + Z^2 \cdot PQ$ formülü kullanılmıştır. Örneklem hacmi %95 güven sınırlarında %5 hata payı ile Tekirdağ Süleymanpaşa ilçesinde (merkez ilçe) yaşayan 74 kişi olarak bulunmuştur. Anket çalışması, 74 kişiye, bire bir görüşme ile uygulanmıştır. Anket dört bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde Tekirdağ kent halkının sosyo-demografik özelliklerine yönelik sorular sorulmuştur. İkinci bölümde; “Evet” ve “Hayır” şeklinde cevaplayacakları ve hakkında bilgi sahibi olup olmadıklarını belirttikleri 5 adet çevre ile ilgili kavram yer almaktadır. Üçüncü bölümde, halkın yeşil alanlara yönelik farkındalıklarını ölçmek üzere 5’li likert şeklinde tasarlanmış 10 soru bulunmaktadır. Dördüncü bölümde; halkın yeşil alanlara ve ekolojik çevreye yönelik kişisel tedbir alıp almadıklarını ölçmek üzere yine 5’li likert şeklinde tasarlanmış sorulara yer verilmiştir. Anketler SPSS ve Excel programları ile bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde kullanılan yüzde dağılımlara ilişkin istatistiksel veriler tablolar ve grafikler şeklinde verilerek yorumlanmıştır. Yöntem dahilinde, kent halkının; kentsel yeşil alanları korumaya yönelik eğilimleri, yeşil alanların önemine yönelik algıları, tutumları ve ekolojik bilinç/farkındalık düzeyleri değerlendirilmiştir.

3. Bulgular ve Tartışma

Bu kapsamda, kent halkına yöneltilen 4 bölümden oluşan sorulara verilen yanıtların istatistiki değerlendirmeleri aşağıda verilmiştir.

3.1. Sosyo-demografik yapı

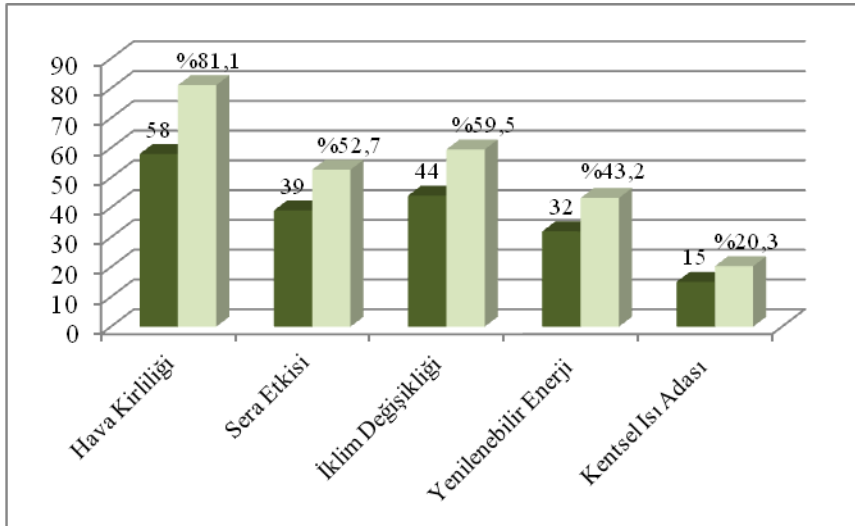
Anket çalışmasının ilk bölümünde anket uygulanan kişilerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesine yönelik sorular sorulmuştur. Ankete katılanların %62,2’si kadın, %37,8’i erkektir. Anket farklı yaş grubundan insanlarla gerçekleştirilmiştir. Ankete katılanların %27’si 18-28, %24,3’ü 29-39, %28,4’ü 40-50, %16,2’si 51-60 ve %4,1’i ise 61 ve üzeri yaş grubundadır. Toplumunu oluşturan insanların kültür seviyelerine bağlı olarak, yeşil alanlara ekolojik farkındalık yaklaşımları değişmektedir. Bu doğrultuda ankete katılan kişilerin öğrenim durumları saptanmıştır. Buna göre ankete katılanların; %33,8’ini orta-lise mezunu ve aynı oranda lisans mezunu, %21,5’ni ilkökul, %10,9’unu lisans yüksek lisans ve doktora mezunu kişiler oluşturmaktadır. Bu kişilerin gelir durumu incelendiğinde ise en fazla oranı % 33,8 ile 1400-2000 ve 2001-3000 TL ücret oluşturmaktadır. Bu oranları %21,6 oranla asgari ücret takip etmektedir (Çizelge 1).

Çizelge 1. Ankete katılan bireylerin sosyo-demografik yapısına ilişkin dağılım

Değişken	Frekans	%	
Cinsiyet	Kadın	46	62,2
	Erkek	28	37,8
Yaş Aralığı	18-28	20	27,0
	29-39	18	24,3
	40-50	21	28,4
	51-60	12	16,2
	61 ve üzeri	3	4,1
	Eğitim Durumu	İlkokul	16
	Ortaokul-lise	25	33,8
	Lisans mezunu	25	33,8
	Lisansüstü	8	10,9
Gelir Durumu	Asgari Ücret	16	21,6
	1400-2000	25	33,8
	2001-3000	25	33,8
	3001 ve üzeri	17	10,8

3.2.Çevre konusunda genel kavramlara ilişkin bulgular

Ankete katılan kişilerin verdikleri cevaplara göre; katılımcılar, en fazla oranda %81,1 ile hava kirliliği konusunda bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Kentsel ısı adası etkisi ise %20,3 oranla farkındalığı en düşük yargı olmuştur (Şekil 2).

Şekil 2. Çevre konusunda genel kavramlara yönelik bilgi dağılımı

3.3. Yeşil alanlara yönelik ekolojik farkındalık

Bu bölümde, katılımcılara, yeşil alanların ekolojik olarak sağladığı faydalara yönelik olarak farkındalık düzeylerini belirlemek üzere 10 ayrı yargı yöneltilmiştir. Yöneltilen bu yargılara 5'li likert sistemine göre verilen cevaplara ilişkin dağılım Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2. Yeşil alanlara yönelik ekolojik farkındalığa ilişkin dağılım

Yargılar	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kararsızım %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %
Kentsel yeşil alanların, insan sağlığı açısından önemli bir etkisi vardır.	28,4	25,7	18,9	16,2	10,8
O ₂ üreterek temiz hava sağlar.	52,7	36,5	8,1	2,7	-
Havadaki zehirli gaz ve partikülleri tutarak hava kalitesini iyileştirici etki yapar.	39,2	48,6	9,5	2,7	-
Kent içerisinde mikroklimatik etki yaratarak enerji tasarrufu sağlar.	43,2	39,2	13,5	4,1	-
Kentsel ısı adası oluşumunu azaltıcı etkiye sahiptir.	14,9	28,4	50,0	6,8	-
Erozyon ve yüzey akışlarını kontrol edici etkiye sahiptir.	45,9	35,1	16,2	2,7	-
Yaban hayatı için yaşama alanları sağlar.	24,3	40,5	29,7	5,4	-
Gürültü şiddetinin azaltılmasında etkilidir.	17,6	35,1	33,8	12,2	1,3
Kentsel gelişimi yönlendirici etkiye sahiptir.	35,1	28,4	13,5	20,3	2,7
Kent yaşamının organik bir parçası olarak işlev görür.	24,3	39,2	20,3	12,2	4,1

Çizelge 2'deki 10 ayrı yargıya ilişkin değerlendirmeler aşağıda sırasıyla verilmiştir:

✓ *Kentsel yeşil alanların, insan sağlığı açısından önemli etkisi vardır.*

Anket bulgularına göre; katılımcıların %28,4'i kentsel yeşil alanların, "insan sağlığı açısından önemli olduğu" yargısına katılmaktadır. %10,8'i ise kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Yeşil alanların insanın fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerinde olumlu etkilerinin olduğu çeşitli araştırmacılar tarafından da bildirilmektedir [16,17,18,19].

✓ *O₂ üreterek temiz hava sağlar.*

Çizelge 2'ye göre; katılımcıların %52,7'sinin, yeşil alanların Oksijen üreterek temiz hava sağladığının kesinlikle farkında olduğu görülmektedir.

✓ *Yeşil alanlar, havadaki zehirli gaz ve partikülleri tutarak hava kalitesini iyileştirici etki yaparlar.*

Çizelge 2'de verilen yargıya ilişkin dağılım incelendiğinde anketi cevaplayanların %48,6'sı bu yargıya "katıldığını" belirtmişlerdir.

✓ *Yeşil alanlar, kent içerisinde mikroklimatik etki yaratarak enerji tasarrufu sağlar.*

Ankete katılan kent halkının %43,2'si yeşil alanların kent içinde mikroklima oluşturarak enerji tasarrufu sağladığına kesinlikle katıldığını belirtmişlerdir.

✓ *Yeşil alanlar, kentsel ısı adası oluşumunu azaltıcı etkiye sahiptir.*

Ankete katılan kişiler %28,4 oranla yeşil alanların, "kentsel ısı adası oluşumunu azaltıcı etkiye sahip olması" yargısına katılmakla birlikte % 50,0'si kararsız kalmıştır. Bu sonuç, Şekil 2'deki ısı adası konusundaki sonuçla paralellik göstermektedir.

✓ *Yeşil alanlar, erozyon ve yüzey akışlarını kontrol edici etkiye sahiptir.*

Ankete katılan bireylerin % 45,9'u yeşil alanların, erozyon ve yüzey akışlarını kontrol edici etkiye sahip olduğuna kesinlikle katılmaktadırlar.

✓ *Yeşil alanlar, yaban hayatı için yaşama alanları sağlar.*

Katılımcıların % 40,5'i katılıyorum yanıtını vermiştir.

✓ *Yeşil alanlar, gürültü şiddetinin azaltılmasında etkilidir.*

Kent halkının %35,1'i yeşil alanların gürültü şiddetinin azaltılmasında etkili olduğuna katılırken, %33,8'i ise kararsız kalmıştır.

✓ *Yeşil alanlar, kentsel gelişimi yönlendirici etkiye sahiptir.*

Ankete katılan kişiler %35,1 oranla; yeşil alanların "*kentsel gelişimi yönlendirici etkiye sahip olması*" yargısına kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Öyle ki Özcan (2006)'a göre de; sanayileşme ve göç olgusunun olumsuz etkilerine maruz kalan günümüz kentlerinde, kentsel yeşil alanların ekolojik potansiyellerinin dikkate alındığı sürdürülebilir bir kentsel yeşil alan sistemi, kentsel gelişmeyi olumlu şekilde etkilemektedir [20].

✓ *Yeşil alanlar, kent yaşamının organik bir parçası olarak işlev görür.*

Ankete katılan bireylerin % 39,2'si "*yeşil alanların kent yaşamının organik bir parçası olarak işlev gördüğü*" yargısına katıldıklarını belirtmişlerdir.

3.4. Çevre ve yeşil alanlara yönelik kişisel tedbirler

Ankete katılan Tekirdağ kent halkının yeşil alanlara yönelik kişisel tedbirler konusundaki sorulara verdikleri yanıtlar Çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3. Çevre/yeşil alanlara yönelik kişisel tedbirlere yönelik dağılım

Yargılar	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kararsızım %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %
Mevcut yeşil alanların mutlak korunmasına yönelik bireysel çaba gösteririm.	37,8	31,1	8,1	13,5	9,5
Kent içerisindeki sınırlı miktarda yeşil alanın otopark gibi kullanımlarla betonlaştırılmasına karşıyım.	27,0	33,8	17,6	17,6	4,1
Kirli havayı ve gürültüyü absorbe eden, kentsel su döngüsünde önemi olan yeşil alan miktarının artırılmasını önemserim.	41,9	12,2	28,4	10,8	6,8
Kent içerisindeki her ağaç, O ₂ üretim kaynağı olduğundan mutlak korunmalıdır.	39,2	27,0	14,9	18,9	-
Yeşil alanların kent ve insan sağlığına olumlu katkıları nedeniyle bahçeli evde oturmayı tercih ederim.	77,0	10,8	5,4	1,4	5,4

Ankete katılan Tekirdağ kent halkının yeşil alanlara yönelik kişisel tedbirler almaları konusunda Çizelge 3'e bakıldığında genellikle tüm yargılar için olumlu bir yaklaşım gözlemlenmiştir. Bu ifadelerden en fazla oranı (%77) "*Yeşil alanların kent ve insan sağlığına olumlu katkıları nedeniyle bahçeli evde oturmayı tercih ederim*" yargısı almıştır.

4.Sonuç

Araştırmada Tekirdağ kent halkının yeşil alanlara yönelik ilgi ve tutumlarının belirlenerek farkındalığının tespit edilmesi incelenmiştir. Bu doğrultuda ekolojik sürdürülebilirliğin bir aracı olarak yeşil alanların öneminin Tekirdağ kentinde farkındalık düzeyi nedir?, Kent halkının çevre ve yeşil alanları korumada yeri ve rolü ne olmalıdır? sorularına yanıt aranarak aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

- Araştırma sonuçlarına göre ankete katılanların büyük bir çoğunluğunu kadınlar ve genç-orta yaş grubunda yer alan kişiler oluşturmuştur.
- Yine yapılan değerlendirmelere göre; ankete katılan kent halkının genelinin eğitim seviyesinin orta-lise ve üniversite olduğu, ortalama gelir seviyesinin de 1400-3000 TL arasındaki bir gelire sahip olduğu görülmektedir.
- Çevreye ilişkin genel yargılara bakıldığında; katılımcıların büyük bir oranı hava kirliliği hakkında bilgi sahibidir. Bu sonuçta, Tekirdağ'ın Organize Sanayi Bölgesi'ne yakınlığından dolayı hava kirliliğinden etkilenen kentlerden olması etken olmuştur.
- Yeşil alanlara ilişkin ekolojik farkındalıkların dağılımı incelendiğinde; en fazla oranı yeşil alanların O₂ üreterek temiz hava sağlamaları almıştır. Öyle ki Frankfurt'ta yapılan bir araştırmaya göre; bir parkın içerisindeki atmosferik oksijen miktarının %18 ve ağaçlıklı bir caddede ise bu oranın %17 olduğunu göstermiştir [21]. Fazla oran alan diğer bir ifade ise; yeşil alanların kent içerisinde mikroklimatik etki yaratarak enerji tasarrufu sağlamaları olmuştur. Öyle ki Frankfurt kentinde yapılan bir araştırmada kent çevresinde yer alan ve 50-100 m'lik bir alanı kaplayan bitkisel alanların hava sıcaklığını 3.5 °C'ye kadar azalttığı saptanmıştır. Bununla birlikte Bernatzky, (1982)'ye göre; tek bir ağaç ve küçük gruplar şeklinde oluşturulan ağaçlıklar altında gün ortasında yerden 1.5 m yükseklikteki havanın sıcaklığı açık alanlardaki hava sıcaklığına oranla 0.7 °C ile 1.3 °C daha serin olduğu bilinmektedir [21]. Kentsel açık ve yeşil alanların azalmasıyla yağmur suyu yüzeysel akışa geçer ve yeraltı suyuna ulaşan miktarının azalmasıyla sel ve taşkınların meydana gelmesi durumu artış gösterir. Ankete verilen cevaplar doğrultusunda katılımcıların büyük bir çoğunluğunun bu konuda bilinçli bireyler olduğu saptanmıştır
- Yeşil alanların ekolojik yararlarından biri de havadaki zehirli gaz ve partikülleri tutarak hava kalitesini iyileştirici etki yapmasıdır. Bu ifadeye ilişkin olarak da katılımcıların büyük bir çoğunluğunun bu konuda bilinçli bireyler olduğu saptanmıştır. Öyle ki Fransa'da 5 yıl süreyle yapılan bir araştırmada, Paris'te ağaçsız bir alanda 1m³ havada ortalama 3910 bakteri varken, hemen yakınındaki bir parkta bu miktarın 455'e düştüğü saptanmıştır [21].
- Çevreye ve yeşil alanlara yönelik alınabilecek kişisel tedbirler söz konusu olduğunda; genele bakıldığında olumlu bir tutum sergilendiği saptanmış olup, Tekirdağ kent halkının bu konuda bireysel çaba gösterdiği sonucuna varılmaktadır
- Nüfus artışları ve teknolojik gelişmelerin; kentleşmeyi de beraberinde getirmesiyle bahçeli evler yerini çok katlı apartmanlara bırakmıştır. Kent halkının bir kısmı yoğun tempoda geçen yaşamlarında apartman hayatına adapte olmuş iken bir kısmı da bahçeli evde yaşamaya özlem duymaktadır. Bu sebeptir ki katılımcılara yöneltilen 'Yeşil alanların kente ve insan sağlığına

olumlu katkıları nedeniyle, bahçeli evde oturmayı tercih ederim' yargısı en fazla tercih edilen ifade olmuştur.

Sonuç olarak, Tekirdağ kent merkezinde yapılan anket çalışmaları, kent halkının, yeşil alanlara yönelik ekolojik farkındalıklarının ve buna bağlı olarak ilgi ve tutumlarının iyi düzeyde olduğunu göstermiştir. Öyle ki Eraslan (2008) çalışmasında; kentleşme ve endüstriyellemenin beraberinde getirdiği doğal alanların giderek azalması sonucu kentlerde doğal alanlara karşı toplumun ilgi ve duyarlılıklarının arttığından bahsetmiştir [22].Yaşadığı kente uyum sağlamayı başarmış, kentte yaşamının gerektirdiği yükümlülükleri yerine getirebilen birey kentli olmayı hak eden bireydir. Kentli birey, ihtiyaçlarının ve yaşadığı kentten beklentilerinin farkındadır; bu farkındalık ve bilinçle kent yönetimlerini etkileyerek karar süreçlerine katılabilir. Kentlilik bilincine sahip bireyler kentleri kaliteli, yaşanabilir, ideal kent konumuna getirmede önemli bir role sahiptir.

KAYNAKLAR

- [1] Erdem Ü, Erdoğan N, Şengür Ş. Ekolojik açıdan belediyeler, çevre ve kentlilik bilinci. TMMOB İzmir Kent Sempozyumu; 2009, s. 281-290.
- [2] Keleş R. Kent bilim terimleri sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları; 1980, s. 474.
- [3] Akdoğan G. Yeşil sahaların iklimsel etkileri ve şehir planlamasındaki fonksiyonları, Peyzaj Mimarlığı Dergisi, Ankara; 1970, 1 (2-3): 7-11.
- [4] Korkut A, Kiper T ve Üstün Topal T. Kentsel peyzaj tasarımı ekolojik yaklaşımlar, Artium; 2017, 5(1):14-26.
- [5] Melchert L. The dutch sustainable building policy: A model for developing countries. Building and Environment; 2005, 42 (2): 893-901.
- [6] Kurdoğlu O, Düzgüneş E, Kurdoğlu, BÇ. Kent ormanlarının kavramsal hukuksal ve çevresel boyutuyla değerlendirilmesi, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi; 2011,12(1):72-85.
- [7] Önder S, Polat A. Kentsel Açık yeşil alanların kent yaşamındaki yeri ve önemi, Kentsel Peyzaj Alanlarının Oluşumu ve Bakım Esasları Semineri, Konya; 2012, s.73-96.
- [8] Korkut A, Şişman E ve Özyavuz M. Peyzaj Mimarlığı, Verda Yayıncılık ve Danışmanlık; 2010, s.422.
- [9] Şahin Ş, Barış M. Kentsel doku içerisinde açık ve yeşil alan standartlarını belirleyen etmenler, Peyzaj Mimarlığı Dergisi, İstanbul;1998, 6:10.
- [10] Öztan Y. Ankara şehri ve çevresi yeşil saha sisteminin peyzaj mimarisi prensipleri yönünden etüd ve tayini, A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları:334, Bilimsel Araştırmalar ve İncelemeler:217, Ankara; 1968, s.190.
- [11] Barış EM, Yazgan EM ve Şahin S. Açık alanların ankara kentinde kent iklimi ve hava kalitesine etkileri üzerine bir araştırma, A.Ü. Bilimsel Araştırma Projesi Kesin Raporu, Ankara; 2004.
- [12] Ward-Thompson C. Urban open space in the 21st century. Landscape and Urban Planning; 2002, 60: 59-72.
- [13] URL 1: <http://trakyanet.com/trakya/tekirdag/tekirdag.html>. Erişim tarihi: 03.06.2017
- [14] Korkut A, Özyavuz M. Tekirdağ kent peyzajının yapısı ve kentsel koridor etkilerinin araştırılması, NKÜ Bilimsel Araştırma Projesi Sonuç Raporu, Tekirdağ;2016, s.77.
- [15] Tunç AÖ, Ömür, GA ve Düren, AZ. Çevresel farkındalık, İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fak. Dergisi; 2012, 47:227-246.
- [16] Ulrich RS, Simons RF, Losito BD, Fiorito E, Miles MA and Zelson M. Stress recovery during exposure to natural and urban environments, Journal of Environmental Psychology; 1991, 11: 201-230.
- [17] Alvarsson J, Wiens S, Nilsson ME, Stress recovery during exposure to nature sound and environmental noise. Int. J. Environ. Res. Public Health; 2010, 7: 1036–1046.
- [18] Beil K, Hanes, D. The influence of urban natural and built environments on physiological and psychological measures of stress – a pilot study, Int. Journal of Environmental Research and Public Health; 2013, 10: 1250-1267.
- [19] Uslu A, Kiper T, Barış ME, Public health- urban landscaping relations and user's perception, Biotechnological and Biotechnological Equipment; 2009, 3: 1399-1408.
- [20] Özcan K. Sürdürülebilir kentsel gelişmede açık-yeşil alanların rolü Kırıkkale, Türkiye örneği. Ekoloji; 2006,15(60): 37- 45.
- [21] URL 2. www.peyzajmimoda.org.tr/resimler/ekler/82471df92555334_ek.doc. Erişim tarihi: 16.06.2017